

NVO JURISTA PADOMS

SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA. Saeima.

Saeimas līmenī parasti sabiedrības līdzdalība īstenojas, sadarbojoties ar atbildīgo komisiju, sniedzot priekšlikumus par likumprojektiem noteiktajos termiņos, apmeklējot komisijas sēdes un paužot savas organizācijas (pārstāvētās mērķgrupas) viedokli par konkrēto darba kārtībā iekļauto likumprojektu, tiekoties ar deputātiem.

2006.gada 30.martā Saeima pieņēma deklarāciju par pilsoniskās sabiedrības attīstību Latvijā un sadarbību ar nevalstiskajām organizācijām, kā mērķis ir **nodrošināt pilsoniskās sabiedrības attīstību Latvijā un uzlabot Saeimas un NVO sadarbību, balstoties uz savstarpēju izpratni un atbalstu, kā arī uzsverot NVO darbības nozīmi demokrātiskā valstī.**

Ministru kabineta noteikumi Nr.970 “**Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā**” regulē sabiedrības līdzdalību ne tikai valdības, bet arī Saeimas līmenī. Noteikumi 1.punkts nosaka:

1. Noteikumi nosaka sabiedrības līdzdalības kārtību Saeimas, Ministru kabineta, tiešās valsts pārvaldes iestāžu, valsts pārvaldes iestāžu, kas nav padotas Ministru kabinetam, plānošanas reģionu un pašvaldību (turpmāk – institūcijas) attīstības plānošanas procesā (turpmāk – sabiedrības līdzdalības kārtība).
  2. Noteikumu mērķis ir sekmēt efektīvu, atklātu, ietverošu, savlaicīgu un atbildīgu sabiedrības līdzdalību attīstības plānošanas procesā, tādējādi paaugstinot plānošanas procesa kvalitāti un plānošanas rezultātu atbilstību sabiedrības vajadzībām un interesēm.
  3. Sabiedrības līdzdalību īsteno formālās (piemēram, biedrības, nodibinājumi, arodbiedrības, darba devēju organizācijas, reliģiskās organizācijas) un neformālās (neregistrētas iniciatīvu grupas, interešu apvienības) sabiedrības grupas, kā arī atsevišķas fiziskas personas (turpmāk – sabiedrības pārstāvji).
- ✓ Sabiedrības līdzdalības iespējas nosaka arī **Saeimas kārtības rullis**. Kā viens no līdzdalības veidiem Saeimas kārtības rullī ir noteikts **kolektīvais iesniegums** (5.³ Kolektīvā iesnieguma izskatīšana). Šī instrumenta mērķis ir paplašināt iedzīvotāju līdzdalību likumdošanā, vienlaikus izstrādājot nosacījumus:
    - ✓ to var iesniegt ne mazāk kā 10 000 Latvijas pilsoņu, kas tā iesniegšanas dienā sasnieguši 16 gadu vecumu;
    - ✓ parakstus iespējams vākt arī elektroniski, ja tiek nodrošināta parakstu identifikācija un fizisko personu datu aizsardzība (piemēram, portālā Manabalss.lv);
    - ✓ kolektīvais iesniegums nedrīkst ietvert tādu prasījumu, kurš ir acīmredzami nepieņemams demokrātiskā sabiedrībā vai klaji aizskarošs, kolektīvais iesniegums nedrīkst pārkāpt vērtības, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības;

- ✓ kolektīvajā iesniegumā ietverams prasījums Saeimai, īss tā pamatojums, kā arī norādāms, kura fiziska persona ir pilnvarota pārstāvēt kolektīvā iesnieguma iesniedzējus.

Saeimas līmenī ieteicams sadarboties ar komisiju, kas atbildīga par likumprojekta virzību. Svarīgi atcerēties, ka, neskatoties uz to, ja NVO jau iepriekš bija iesaistījusies likumprojekta izstrādē ministrijas darba grupā un/vai sniedza atzinumu Valsts sekretāru, Ministru kabineta komitejai un/vai Ministru kabinetam, NVO ir vēlams būt aktīviem arī Saeimas līmenī, jo likumprojekta gaita ir sekojoša:

- ✓ Saeimas atbildīgā komisija (tehniski) apstrādā tekstu 1.lasījumam;
- ✓ Pirmajā lasījumā deputāti balso konceptuāli un nodod projektu komisijām;
- ✓ Starplaikā atbildīgā komisija pieņem priekšlikumus grozījumiem;
- ✓ Otrajā lasījumā deputāti balso par konkrētu pantu redakcijām.
- ✓ Trešajā lasījumā notiek likuma pieņemšana;
- ✓ Steidzamības kārtā Saeimā likumprojektam ir tikai divi lasījumi.

Kas nozīmē, ka **Saeimas komisijās var tikt veikti dažādi grozījumi likumprojekta redakcijai, tādēļ, ja likumprojekts ir nodots tālākai izskatīšanai Saeimā, tad NVO priekšlikumi būtu atkārtoti jāiesniedz Saeimas atbildīgajām komisijām, jāmēģina personīgi tikt ar deputātiem un jāpiedalās komisijas sēdēs, lai izskaidrotu savu viedokli, lai iepriekš ieguldītais darbs un izteiktais viedoklis “nepazūd”.**

Saeimā likumprojekts tiek iesniegts Saeimas kārtības ruļļa 79.pantā noteiktās institūcijas:

- 1) Valsts prezidents,
- 2) Ministru kabinets,
- 3) Saeimas komisijas,
- 4) ne mazāk kā pieci deputāti,
- 5) viena desmitā daļa vēlētāju (Satversmes 65. p.). Tiem jābūt noformētiem likumprojektu veidā.

Sadarbībai ar komisijām var palīdzēt komisiju koordinatori sadarbībai ar NVO, kuru kontaktus var atrast Saeimas mājas lapā: <http://www.saeima.lv/lv/sabiedribas-lidzdaliba/koordinatori>

Informāciju sagatavoja:
Biedrība „Latvijas Pilsoniskā alianse”
Rīga, 2018

*Projekts tiek līdzfinansēts Rīgas domes Izglītības,
kultūras un sporta departamenta Sabiedrības
integrācijas programmas ietvaros.*

